

ИСТОРИЯТА Е МОЕТО ХОБИ, ПРЕВЪРНАТО В ПРОФЕСИЯ. ПРОФ. Д.И.Н. ЛЮДМИЛ СПАСОВ НА 75 ГОДИНИ

Геновева Гочева, Мария Илиева

Проф. Спасов, какъв съвет бихте дали на младите студенти по история?

– Никога да не се отчайват и да вярват в собствените си сили.

Какво беше Историята за Вас, когато бяхте студент, и какво е тя за Вас в момента?

– Една много интересна наука беше историята за мен, докато бях студент, а сега ми е вече хобито, превърнато в професия.

С кое свое постижение се гордеете най-много?

– С последното си – книгата ми за Георги Кьосеиванов. Аз обикновено си сравнявам книгите с чучулигите на Решат Нури и така тази книга ми е най-новата и мила чучулига.

Какви качества трябва да притежава човек, занимаващ се с история?

– Характер, упоритост и както казах в самото начало – никога да не се отчайва.

Кой е най-ценният съвет, който са Ви давали, и следвате ли го все още?

– Да, като камбанен звън ми звучи в ушите, когато пиша: да не се поддавам на емоцията. Професор Николай Генчев ми чете една лекция като бедуин на пясъците на Приморско и ми каза: „Внимателно, трябва да следваш умерен, спокоен научен тон!“

Какво Ви накарва да изберете точно тази професия?

– Аз още от съвсем малък обичах историята и моите учители в пето и шесто отделение допринесоха за това. Започнах при другарката Тоскова. След това имах страхотен учител – Илия Гитев. Той обичаше две неща: историята и футбола. Случи се така, че интересите ни с него напълно съвпаднаха. След това в Търновската гимназия пък директорът ни беше историк – другарят Кирвиков, който беше много взискателен и ни даде солидна историческа подготовка. С други думи, съдбата ми на историк беше някак си предопределена още от ученическите ми години.

Какъв е за Вас смисълът от Историята?

– Изключителен. Клишето е, че е учителка на народите, обаче Чърчил има една много хубава мисъл: „Изучавайте историята, в нея са скрити всички тайни на държавническото изкуство!“. Такъв държавник, който управлява с мъдростта на миналото, е Кемал Ататюрк. И до днес виждаме на какво ниво е създадената от него република Турция.

Кой е най-ценният урок, който сте научили благодарение на Историята?

– Много уроци са. Да анализирам съвременната политическа обстановка, да не се сърдя, а да си правя изводи. Да се сърдиш – това означава да проявяваш слабост. Да си правиш изводи и да градиш стратегия за бъдещето – това е най-важното.

Ако не бяхте историк, какъв щяхте да бъдете?

– Футболист. Това ми беше детската мечта.

Историкът в миналото или в настоящето живее?

– Историкът извежда поуките на миналото, за да може да ги приложи в настоящето и в бъдещето. Винаги съм казвал, че не историците трябва да следват политиците, а политиците да следват историците.

С коя историческа фигура бихте се оприличили?

– Много труден въпрос. Така ми се иска с много хора да се оприлича. Например, ето за този герой, на когото е посветена последната ми книга – Георги Кьосеиванов. През 2024 година се навършват 140 години от рождението му. Бих желал да бъда дипломатичен като него, но такава възможност едва ли бих имал. Друга фигура е Стефан Стамболов с неговата решителност и патриотизъм. Той е българофил голям, въвежда модерността, утвърждава българската суверенност и ни кара да се почувстваме горди, че сме българи. Стамболов ми е слабост и защото е от Търново.

Ако можеше да се върнете в миналото и да сте свидетел на едно събитие, кое щеше да бъде то?

– Ще е от българската история, от новата българска история. Може би Независимостта от 22 септември 1908 г. Сантиментите ми към това знаменателно събитие са продиктувани от две основни причини. Първата е, че то се е случило в Търново. А втората причина е, че за първи път в онези години преди 10 ноември като заместник-декан организирах Национална конференция, посветена на провъзгласяването на Независимостта. Тогава за независимост се говореше под сурдинка, защото България беше народна република и всички успехи на Царство България бяха повече или по-малко пренебрегвани, в това число и обявяването на независимостта на 22.09.1908 г. Днес този ден е официален празник в националния ни пантеон.